

UNGE UDEN JOB OG UDDANNELSE 18. maj 2023

Trods gode konjunkturer er der stadig 43.000 unge uden job og uddannelse

ANALYSE

Udarbejdet af

Troels Lund Jensen

Chefanalytiker

Emilie Damm Klarskov

Analysechef

Selvom arbejdsmarkedet flere steder mangler arbejdskraft, er 6,4 pct. af alle 15-24-årige uden job og uddannelse. Det er langt fra den politiske 2030-målsætning. Der er sket en lille stigning i antallet det seneste år. Bag de overordnede tal viser analysen, at flere unge uden uddannelse er kommet i beskæftigelse, men det modsvares af, at færre er gået i gang med en uddannelse. Står man uden uddannelse er risikoen for at miste jobbet høj, når konjunkturerne vender.

Kontakt

Analysechef

Emilie Damm Klarskov

📞 27 35 85 95

✉️ ead@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- I 2022 var der ca. 43.000 unge uden job og uddannelse. Efter fald i antallet i både 2019, 2020 og 2021 er der sket en lille stigning i 2022.
- Flere unge end tidligere er i beskæftigelse, mens færre er under uddannelse. Dermed er gruppen fortsat meget konjunkturfølsom.
- Hvis færre unge fremadrettet skal stå uden job og uddannelse, kræver det nytænkning på uddannelsesområdet. Folkeskolen skal styrkes, så færre forlader 9. klasse uden de basale læse-, skrive- og regnefærdigheder. Derudover bør der investeres i erhvervsuddannelserne, og det skal være lettere at tage en uddannelse på fleksible vilkår.

Om analysen

AE har på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik undersøgt, hvor stor gruppen af unge uden job og uddannelse er. Gruppen defineres som unge mellem 15 og 24 år, som ikke har anden uddannelse end grundskolen og heller ikke aktuelt er i gang med hverken uddannelse eller beskæftigelse. Antallet er opgjort i september hvert år fra 2016 til 2022. Metoden er nærmere beskrevet i metodeboksen nederst.

43.000 unge står uden job og uddannelse

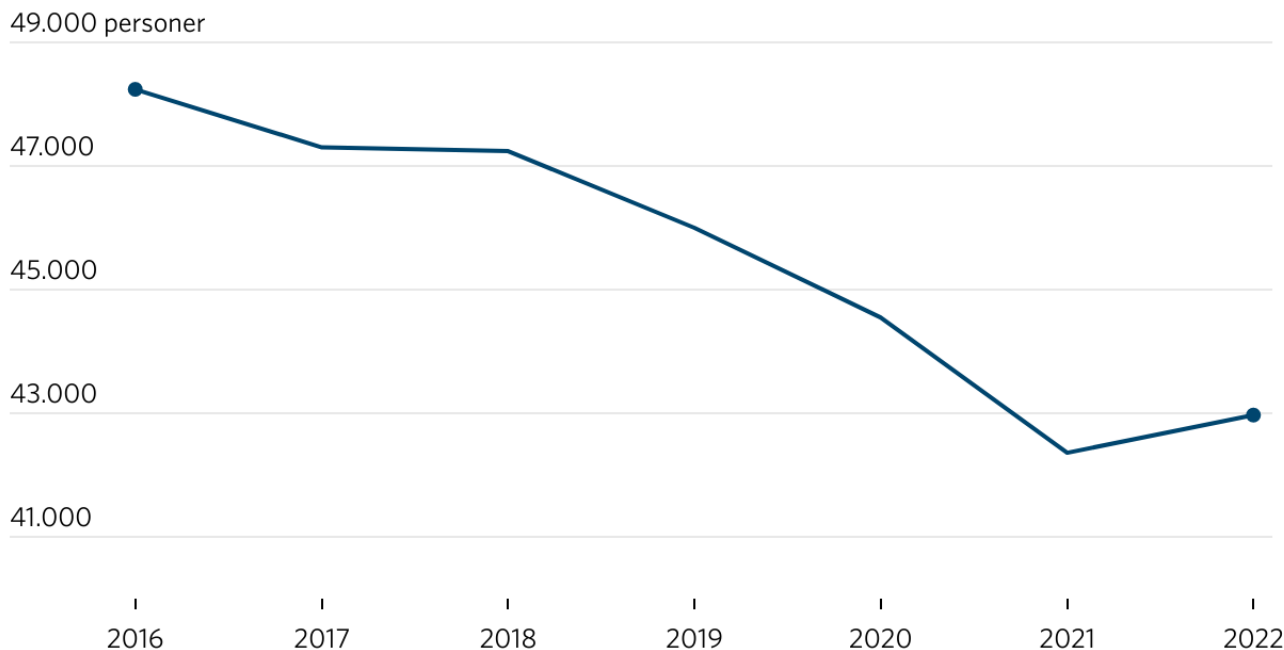
43.000 unge mellem 15 og 24 år, som ikke har anden uddannelse end grundskolen, var i september 2022 hverken i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse. Udviklingen i gruppens størrelse er vist i Figur 1.

Figuren viser, at efter en periode med fald, er udviklingen vendt til en svag stigning fra 2021 til 2022. Til trods for et historisk stærkt arbejdsmarked i 2022 er antallet af unge uden job og uddannelse altså ikke faldet yderligere. Frem til 2021 faldt antallet fra ca. 48.000 personer i 2016 til 42.300 i 2021.

FIGUR 1

Antallet af 15-24-årige uden job og uddannelse er stagneret

Figuren viser udviklingen i antallet af 15-24-årige uden anden uddannelse end grundskolen, som hverken er i gang med en uddannelse eller er i beskæftigelse. Opgjort september måned årligt fra 2016 til 2022.

Anm.: Afgrænsningen af populationen er beskrevet nærmere i Boks 1. Data fra 2022 er benyttet til at beskrive antallet i 2016-2019 og 2022, mens 2020-data er benyttet til at beskrive antallet i 2020 og 2021-data er benyttet til at beskrive antallet i 2021. Det skyldes at der i uddannelsesdata sker efterregistreringer, der især påvirker seneste års opgørelse af uddannelsesaktivitet og højest fuldførte uddannelse. Benyttede vi 2022-data til at beskrive hele udviklingen ville vi dermed overvurdere stigningen fra 2021 til 2022.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Stadig langt fra politisk målsætning

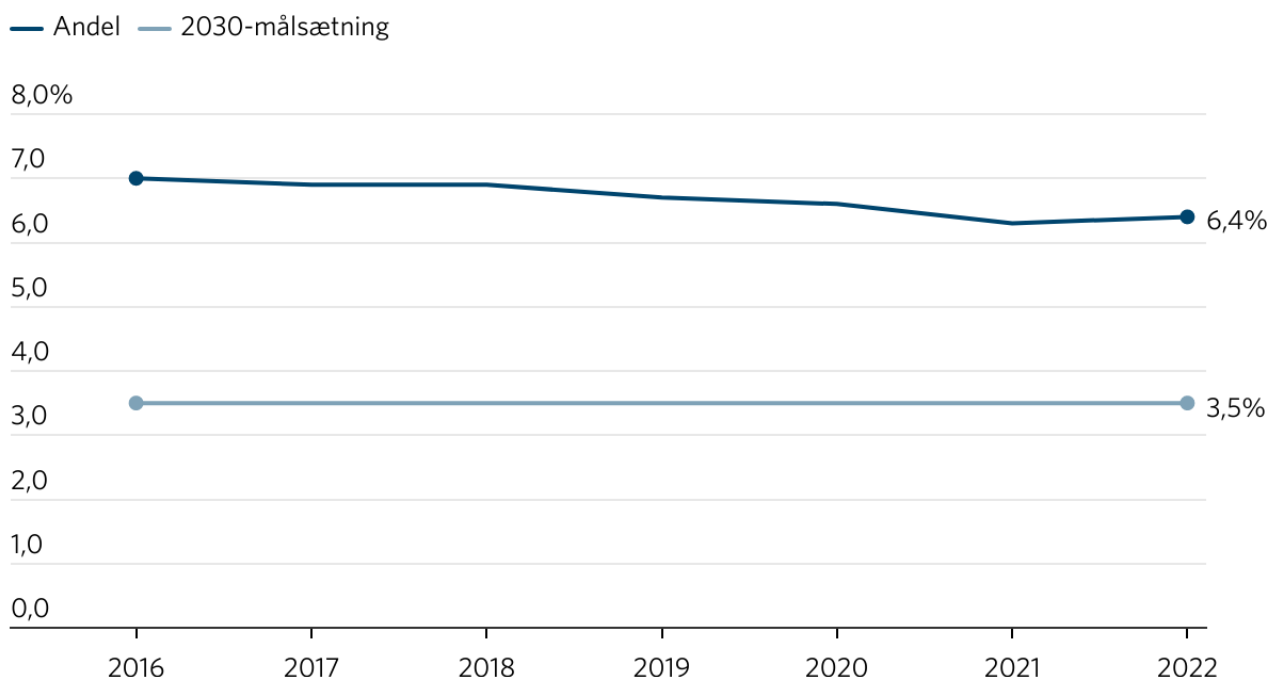
Et politisk flertal i Folketinget aftalte i 2018 en målsætning om, at andelen af unge op til 25 år, som ikke har tilknytning til uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet, skulle være halveret i 2030 fra det daværende niveau på 7,0 pct.¹ Altså må andelen højest være 3,5 pct. i 2030.

Figur 2 viser, at 6,4 pct. af alle 15-24-årige er uden job og uddannelse. Det er en lille stigning på 0,1 pct. point fra niveauet i 2021.

FIGUR 2

Fortsat langt fra 2030-målsætning om halvering af unge uden job og uddannelse

Figuren viser udviklingen i andelen af 15-24-årige uden anden uddannelse end grundskolen, som hverken er i gang med en uddannelse eller er i beskæftigelse. Opgjort september måned årligt fra 2016 til 2022.

Anm.: Andelen er beregnet pba. alle 15-24-årige, der har gået i dansk grundskole i løbet af 8.-10.klasse. Det betyder at unge flygtninge og indvandrere ikke indgår i afgrænsningen. Afgrænsning af populationen er beskrevet nærmere i boks 1.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Færre unge uden uddannelse er i gang med en uddannelse – flere er i beskæftigelse

Under den overordnede udvikling i antallet af unge uden job og uddannelse er det interessant at se på, hvad de unge, der ikke har uddannelse ud over grundskolen, er i gang med.

Eftersom gruppen består af 15-24-årige personer, som ikke har anden uddannelse end grundskolen, og som hverken er i gang med en uddannelse eller er i beskæftigelse, er der tre måder gruppen kan blive

mindre på: Flere af de unge uden job og uddannelse går i gang med en uddannelse, flere kommer i beskæftigelse eller begge dele.

Tabellen nedenfor viser uddannelses- og beskæftigelsesstatussen for 15-24-årige uden anden uddannelse end grundskolen. Af tabellen ses det, at flere af de 15-24-årige uden anden uddannelse end grundskole er beskæftiget end tidligere (stigning fra 7,7 pct. i 2016 til 9,1 pct. i 2022), mens færre er i gang med en uddannelse (fald fra 48,4 pct. i 2016 til 46,1 pct. i 2022).

Det afspejler formodentlig, at der de senere år har været gang i arbejdsmarkedet, og det har været lettere at få foden inden for på arbejdsmarkedet. Det er dog en mere skrøbelig situation, end hvis flere unge var i gang med en uddannelse, fordi beskæftigelsen afhænger af konjunkturerne. Det betyder, at man kan forvente en stigning i antallet af inaktive blandt unge uden anden uddannelse end grundskolen, hvis beskæftigelsen falder.

Uddannelses- og beskæftigelsesstatus for 15-24-årige uden anden uddannelse end grundskolen

Tabellen viser andelen af 15-24-årige uden anden uddannelse end grundskolen fordelt efter, om de er i gang med en uddannelse, i job eller begge dele. Opgjort september måned årligt fra 2016 til 2022. Andele er beregnet på baggrund af alle 15-24-årige, der har gået i dansk grundskole, 8.-10.-klasse.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Uden job og uddannelse	7,0%	6,9%	6,9%	6,7%	6,6%	6,3%	6,4%
I job	7,7%	7,6%	7,7%	8,1%	8,4%	9,3%	9,1%
I gang med uddannelse	48,4%	47,9%	47,2%	46,8%	47,5%	47,2%	46,1%
Både i gang med job og uddannelse	5,1%	4,9%	5,0%	5,3%	5,5%	5,9%	5,6%
I alt uden anden uddannelse end grundskole	58,6%	58,0%	57,4%	57,0%	57,7%	57,5%	56,8%
Med mindst en ungdomsuddannelse	41,4%	42,0%	42,6%	43,0%	42,3%	42,5%	43,2%

Anm.: Afgrænsning af populationen er beskrevet nærmere i boks 1. Unge på førtidspension indgår i populationen, men ikke i opdelingen af aktivitet.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Flere unge skal uddanne sig

Analysen viser, at mange unge fortsat er uden job og uddannelse, og at det primært skyldes, at færre unge er gået i gang med en uddannelse. Det sker trods mange års politisk fokus på, at flere unge skal uddanne sig. Andelen af unge, som ikke har anden uddannelse end grundskolen, er stort set uændret, og langt fra målsætningen om, at højst 3,5 pct. af de unge må stå uden uddannelse og job.

Hvis vi skal løse problemet strukturelt, skal vi sørge for, at flere unge uddanner sig. Det vil stille de unge langt bedre på arbejdsmarkedet – også når der ikke længere er mangel på arbejdskraft.

Mange unge uden uddannelse har forsøgt at tage en ungdomsuddannelse – især en erhvervsuddannelse – men uden at gennemføre. Hvis flere unge skal lykkes med at få en uddannelse, kræver det investeringer i folkeskolen, så færre forlader 9. klasse uden at have de basale færdigheder med sig. Samtidig skal der investeres i erhvervsuddannelserne, og der skal sikres mere fleksible uddannelsesmuligheder. Det kan f.eks. være muligheden for at uddanne sig på nedsat tid eller med mere støtte.

Metode

Sådan har vi gjort

Metoden følger i høj grad UVM's opgørelse af unge uden job og uddannelse, men med få væsentlige afvigelser.

Populationen er afgrænset til 15-24-årige pr. 30. september årligt. Kun personer, der har gået i enten 8., 9. eller 10.klasse i en dansk grundskole er inkluderet i grundpopulationen. Om man har gået i dansk udskoling, er registreret i elevregisteret, KOTRE. Det er ikke et krav at man har afsluttet et klassetrin i 8.-10. klasse, men blot at man har været registreret i udskolingen.

Unge uden en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse er opgjort pr. 30. september årligt, i registeret over højest fuldførte uddannelse, UDDF. Gruppen er afgrænset til personer med uoplyst uddannelse eller grundskole som højest fuldførte uddannelse.

Populationen er afgrænset på hhv. uddannelsesaktivitet og beskæftigelsesaktivitet i september måned. Unge, der ikke er i gang med en ordinær uddannelse, ikke modtager SU og ikke er i ordinær beskæftigelse mindst 18 timer ugentligt i september måned, indgår i afgrænsningen af unge uden job og uddannelse. Unge der modtager førtidspension er udeladt af afgrænsningen af unge uden job og uddannelse, men indgår i populationen.

Der er mindre afvigelser med UVM's opgørelse. Det skyldes dels, at UVM benytter en udgave af KOTRE, hvor pauser og afbrud på op til 13 måneder mellem uddannelsesdele inden for samme uddannelse anses som sammenhængende forløb. Vi benytter en udgave af KOTRE, hvor alle afbrud og uddannelsesskifter er registreret, og lukker ikke huller mellem uddannelsesdele. Det skyldes at vi har fokus på udviklingen i gruppen af unge uden job og uddannelse. Når man lukker huller mellem uddannelsesdele, er opgørelsen ikke konsistent over tid, da der ikke kan sondres mellem reelle afbrud og uddannelsespauser inden for 13 måneder fra seneste referencetidspunkt 30. september 2022. Det er isoleret set med til at øge antallet af unge, der ikke er i gang med en uddannelse – en sammenligning mellem metoder for perioden giver isoleret set en stigning på 600-1.100 unge uden uddannelse og job, når uddannelsespauser på op til 13 måneder inden for samme uddannelse ikke medtælles som studieaktivitet.

De benyttede uddannelsesregistre bliver opdateret årligt i foråret med referencetidspunkt 30. september året før. Ved opdateringer af registrene bliver der også opdateret oplysninger for de seneste år. Det betyder at nogle personer kan være registreret med grundskole som højest fuldførte uddannelse i september 2021 (i udgaven af UDDF med referencedato 30. september 2021), mens denne oplysning kan være revideret til en ungdomsuddannelse som højest fuldførte uddannelse i udgaven af UDDF med referencedato 30. september 2022. Fra 2022-udgaven af UDDF er studiekompetenceforløb på den merkantile EUX registreret som en højest fuldført uddannelse, hvilket ikke har været medtalt før. Det reducerer isoleret set gruppen af unge uden job og uddannelse med 500-700 personer fra 2017 til 2021.

Tilsvarende kan igangværende uddannelse - og i mindre grad om man har haft tilknytning til dansk udskoling - også blive revideret ifm. opdateringer af data. Opdateringen af uddannelsesoplysninger betyder isoleret set at flere unge registreres med en ungdomsuddannelse i årene før samt at flere i målgruppen er i gang med en uddannelse i årene før seneste referencetidspunkt. En sammenligning med opgørelsen for 2020 og 2021, hvor referencetidspunkt for datakilder er 30. september 2020 hhv. 30. september 2021, viser, at opdaterede datakilder reducerer antallet af unge uden job og uddannelse med 2.100 personer i 2020 og 1.500 personer i 2021. Det dækker imidlertid over at der både er unge, der før ikke var i gruppen, som bliver en del af gruppen uden job og uddannelse, og unge, der før var i gruppen, som ikke er i gruppen alligevel. Det største bidrag er efterregistreringer af aktivitet på FGU og i mindre grad STU og 10.klasser, samt at studiekompetenceforløb på de merkantile EUX først medtælles som en højest fuldført uddannelse fra 2022-udgaven af UDDF.

For at kunne beskrive udviklingen i tallene med en konsistent metode har vi for opgørelsen pr. september 2020, 2021 og 2022 valgt at se på uddannelsesoplysninger med referencetidspunkt hhv. 30. september 2020, 2021 og 2022. Det betyder at uddannelsespauser og afbrud før 30. september, men med genoptagelse af uddannelsen inden for 13 måneder, ikke er medtalt, samt at revisioner af uddannelsesregistre ikke er medtalt. Det betyder at tallene ikke kan sammenlignes direkte med UVM's tal, hvor referencetidspunktet er 30. september 2021 for alle år, men hvor vi sikrer at udviklingen i tallene ikke er drevet af ændringer

Der er nogle former for aktivitet, som med den benyttede definition ikke tæller med i afgrænsningen af unge uden job og uddannelse. Mest væsentlig er beskæftigelse af et mindre omfang end 18 ugentligt timer. En lavere grænse for hvornår beskæftigelse tælles med, vil reducere gruppen. Der er flere unge uden job og uddannelse, der har beskæftigelse under 18 timers beskæftigelse i 2021 og 2022 sammenlignet med tidligere. I 2016 havde 19 pct. af de unge uden job og uddannelse mindre end 18 timers beskæftigelse, og i 2022 var 26 pct. af de unge uden job og uddannelse i beskæftigelse under 18 timer.

Derudover medregnes uddannelsesaktivitet i regi af voksen- og efteruddannelse heller ikke i afgrænsningen, medmindre den unge modtager SU på samme tid. Særligt hf-enkeltfag, almen- og forberedende voksen uddannelse (AVU/FVU) og ordblindeundervisning for voksne (OBU), der indgår i voksen- og efteruddannelsesregisteret, er væsentlige uddannelsesforløb for unge, der er i risiko for at stå uden uddannelse, hvor muligheden for at modtage SU afhænger af omfanget af kursusaktivitet og evt. alternative forsørgelsesydelse. Data for voksen- og efteruddannelse er ikke fuldt opdateret frem til september 2022, men i 2021 var 1.250 unge uden job og uddannelse i gang med et af de forløb i voksen- og efteruddannelsesregi og modtog ikke SU samtidigt.

1 <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/stat/pdf19/191107-notat-uddannelsesmaalsaetning-2018.pdf>